

D-L GOE

-comentariu-

I.L.Caragiale este alături de Eminescu și Creangă unul dintre cei mai mari scriitori ai poporului nostru. Este autorul a patru comedii (O scrisoare pierdută, O noapte furtunoasă, Conul Leonida față cu reacțiunea, D'ale carnavalilor) a unei drame (Năpasta), a publicat nuvele (Două loturi, O făclie de Paște, În vreme de război etc) și schițe, adunate în volumul "Momente și schițe", apărut în 1901.

Caragiale este considerat creatorul schiței în literatura română, deși această specie a fost cultivată și de alți scriitori (Emil Gârleanu, Alexandru Grătescu Voinești); îi revine acest merit deoarece el a atins perfecțiunea artistică. Personajele schiței lui Caragiale sunt selectate din diferite medii: din familie și școală, din presa, justiție, din viața modernă sau din viața politică. Schitele D-l Goe și Vizita satirizează contrastul dintre pretențiile unor părinți de a fi buni educatori și ceea ce sunt în realitate (ingaduitori peste măsură).

Schita este o operă epică în proză de dimensiuni reduse, cu o acțiune restrânsă la care participă un număr mic de personaje surprinse într-un moment semnificativ al existenței lor. Titlul schitei poartă numele personajului principal caruia autorul i-a adăugat apelativul "domnul" prin care anticipează intențiile sale ironice. El sugerează și faptul că autorul inversează cele două universuri umane (cel al copilului și al maturului), întrucât Goe se comportă ca "un om mare", pe când cele trei cucoane "se copilaresc" pentru a fi pe placul "puisorului".

Fiind o schita, Caragiale narează faptele într-o anumită ordine, determinată fiind doar de un singur moment semnificativ din viața personajului principal: Calatoria cu trenul până la București în compania celor trei doamne: mam-mare, mamitica și tanti Mita.

Atitudinea și sentimentele scriitorului sunt exprimate indirect, prin intermediul faptelor și al personajelor, căci schita este o operă epică în care există narator, personaje și acțiune.

Intamplarile narate într-o succesiune logică se constituie în momente ale subiectului literar. Astfel, în *expozitie* aflăm că "țanarul Goe" împreună cu "cele trei doamne frumoase gătite", asteapta cu nerăbdare pe peronul din Urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București. Autorul precizează încă de la început un amanunt semnificativ care aruncă o lumină crudă asupra mentalității unor părinți și anume faptul că Goe este dus la București "ca să nu m-ai rămana repetent și anul acesta".

Goe este imbracat intr-un frumos costum de marinar si este “impatientat” si “incrunat” deoarece trenul nu soseste. Deprins sa i se indeplineasca orice dorinta, Goe ordona sa vina trenul: “eu vreau sa vie”.

O discutie filologica vizand pronuntarea corecta a cuvintului “marinar” se incheie cu concluzia surprinzatoare prin oraznicie, dar categorica: “Vezi ca sunteti proaste amandoua.”

Sosirea trenului si urcarea precipitata a celor patru distinsi pasageri constituie intriga actiunii. Cativa tineri politicieni le ofera locurile, dar Goe ramane pe coridor “cu barbati”. Calatoria cu trenul este evenimentul datorita caruia i-a nasteresi se dezvolta actiunea schitei.

Desfasurarea actiunii curpinde intamplarile din timpul calatoriei lui Goe si a insotitoarelor sale pana la Bucuresti admirabil gradate si desfasurate intr-un timp relativ scurt.

Folosind ca principal mod de expunere dialogul, autorul ni-l arata pe Goe cum scoate capul pe fereastra, dar este apostrofat de un tanar care il “trage putin inapoi”, sfatuindu-l sa nu scoata capul pe fereastra. “Mititelul” se smuceste si, raspunzandu-I oraznic uratului, scoate capul pe fereastra. Urmarea neascultarii este pierderea palariei si a biletului de calatorie care era “in pamblica palariei” iar tipetele lui Goe, ca sa opreasca trenul, sunt zadarnice.

Sosind conductorul si cerand biletele, femeile il scuza pe Goe, fiindca biletul “era in pamblica palariei” care a zburat. “Dupa lungi parlamentari”, cele trei cucoane sunt nevoite sa plateasca biletul puisorului, si o amenda “pe deasupra”.

Afectoasa si nervoasa, mamitica il cearta pe Goe, mam-mare ii ia apararea si, din aceasta disputa, odorul, tras de mana de o parte si de alta “se reazama in nas de clanta usii de la cupeu” si incepe sa urle. Totul se termina cu bine, caci bunica, prevazatoare ca de obicei, aluat “un berec” pe care i-l ofera lui Goe in locul palariei. Dupa ce se preface ca este suparat, mamitica ii da o “ciucalata” si scena i-a sfarsit prin pupaturi.

In timp ce cucoanele converseaza, Goe dispare de pe coridor. Mam-mare este disperat pana ce aude “bubuituri” in usa toaletei. Gratie interventiei conductorului, “captivul” este eliberat. Cucoanele rasufla usurate si il saruta pe Goe ca si cum l-ar vedea dupa o indelungata absenta.

Mam-mare se hotareste sa stea pe culoar si sa-l pazeasca pe puisor asezandu-se “pe un geamantan strain”.

Actiunea atinge *punctul culminant*, moment de maxima tensiune in desfasurarea actiunii, deoarece Goe trage semnalul de alarma, in ciuda sfaturilor lui mam-mare: “-Sezi binisor, puisorule, sa nu strici ceva”. Trenul se opreste, lumea se alarmeaza, personajul de serviciu “umpla forfota”, dar nimeni nu poate stii cine a tras semnalul, deoarece “mam-mare doarme in fundul pupeului cu puisoul in brate”. Se constata totusi ca ata rupta si manivela rasturnata era “tocmai in vagonul de unde zburase mai adineauri palaria marinelului”.

Deznodamantul marcheaza sfarsitul actiunii. Trenul porneste, iar in scurt timp pasagerii ajung la Bucuresti. Cucoanele se urca cu puisorul in birja si pornesc in oras, carandu-I birjarului sa le duca “ la bulivar”.

Compozitional, schita “D-L Goe” are o actiune conceputa linear, autorul urmarind aspectul tematic, gresita aducatie data de familie tanarului Goe, pe un singur plan. Din reluarea subiectului, scriitorul releva contrastul dintre aparenta si esenta, dintre ceea ce vrea sa para aceasta familie (educata, culta, cinstita, cu un limbaj ales) si ceea ce este in realitate (inculta, necinstita, cu un limbaj de mahala). De aici de naste si hazul.

Construita in cea mai mare parte pe dialog, schita propune un numar redus de personaje: Goe, cele trei doamne, conducatorul, un tanar.

Limbajul viu, colorat, savoarea dialogurilor si naratiunea, naturaletea replicilor, succesiunea dinamica a intamplarilor si talcul lor fac din acesta schita un adevarat “monument de arta literara”.